

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 408
din 7 mai 1999 "Pentru modificarea Hotărîrii Guvernului Republicii
Moldova nr. 571 din 11 august 1995"*

Nr.37 din 01.07.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.73-77/48 din 15.07.1999

* * *

* M.O., 1995, nr. 56-57, art. 453; 1999, nr. 48-49, art. 393.

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte

Nicolae CHISEEV - judecător

Mihai COTOROBAI - judecător-raportor

Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Victor Cecan, autorul sesizării, reprezentantului Guvernului Victoria Cojocaru, viceministru al educației și științei, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 408 din 7 mai 1999 "Pentru modificarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr. 571 din 11 august 1995" (în continuare - Hotărîrea Guvernului nr. 408).

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan, depusă la 25 mai 1999, în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 11 iunie 1999 sesizarea a fost acceptată pentru examinare și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare au fost solicitate puncte de vedere Parlamentului, Guvernului, Ministerului Educației și Științei, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

Audiind informația judecătorului-raportor, argumentele părților expuse în proces, studiind materialele dosarului,

Curtea Constituțională

a constatat :

În scopul perfecționării mecanismului de admitere în învățământul universitar peste hotare Guvernul Republicii Moldova, prin Hotărîrea nr. 408, a modificat pct. 13 al Hotărîrii sale nr. 571 din 11 august 1995 "Cu privire la măsurile suplimentare de protecție socială a elevilor și studenților de la cursurile de zi din instituțiile de învățământ de stat", expunîndu-l în următoarea redacție:

"13. Se stabilește că la învățământul universitar peste hotare au acces cetățenii Republicii Moldova, absolvenți ai liceelor din țară și de peste hotare, precum și studenții după primul an de studii, deținători ai diplomelor de bacalaureat, în baza acordurilor interstatale (interguvernamentale) și contractelor încheiate de către ministere, departamente, instituții de învățământ statale, organizații intermediare și agenți economici cu instituții de învățământ și parteneri din străinătate, în exclusivitate prin decizia Ministerului Educației și Științei".

Prin norma menționată, consideră autorul sesizării, învățământul universitar peste hotare, practic, este inclus în sistemul protecției sociale a elevilor, deoarece Hotărîrea Guvernului nr.571 din 11 august 1995, în care s-a introdus această modificare, reglementează unele măsuri suplimentare de protecție socială a elevilor și studenților de la cursurile de zi din instituțiile de învățământ de stat.

Regimul de asistență în realizarea drepturilor copiilor și

tinerilor, notează autorul sesizării, este reglementat constituțional. Art.50 alin.(3) din Constituție prevede că alte forme de asistență socială pentru copii și tineri se stabilesc prin lege, lucru care nu s-a respectat în cazul emiterii Hotărîrii Guvernului nr.408.

După părerea autorului sesizării, Hotărîrea supusă controlului constituționalității nu corespunde nici prevederilor art.35 din Constituție, care stipulează "Dreptul la învățătură".

Curtea Constituțională, fiind de acord cu argumentele sus-menționate ale autorului sesizării, reține următoarele:

Prin Hotărîrea nr. 408 Guvernul a stabilit mecanismul de admitere în învățămîntul universitar peste hotare. Totodată, prevederile acestui mecanism conțin probleme de drept referitoare la organizarea generală a învățămîntului. Constituția, însă, statuează că organizarea generală a învățămîntului se reglementează prin lege organică, adoptarea căreia este o atribuție de bază a Parlamentului, care asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării (art. 66 lit. c), art. 72 alin. (3) lit. k) din Constituție).

Politica statului în sfera învățămîntului este determinată prin Legea învățămîntului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995** , cu modificările și completările ulterioare, care reglementează organizarea și funcționarea sistemului de învățămînt în Republica Moldova. Potrivit acestei legi, baza de drept a învățămîntului o formează Constituția Republicii Moldova, Concepția dezvoltării învățămîntului în Republica Moldova, Legea învățămîntului și alte acte legislative adoptate în conformitate cu ea (art. 2).

* * M.O., 1995, nr. 62-63, art. 692.

Conform principiilor universalității și egalității, proclamate în art. 15 și 16 din Constituție, cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea; respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului; toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Dreptul la învățătură este asigurat prin învățămîntul general obligatoriu, prin învățămîntul liceal și prin cel profesional, prin învățămîntul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare (art. 35 alin. (1) din Constituție).

Plenul Curții Constituționale menționează că dreptul cetățenilor Republicii Moldova la învățămîntul superior, inclusiv la învățămîntul universitar peste hotare, este un drept fundamental și nu poate fi reglementat printr-un act normativ subordonat Constituției, altor legi în domeniu, condiționîndu-l prin obligațiunea cetățenilor țării de a deține diplome de bacalaureat sau printr-un an de studii universitare. Acordurile interstatuale (interguvernamentale) și contractele încheiate de către ministere, departamente, instituții de învățămînt de stat, organizații intermediare și agenți economici cu instituții de învățămînt și parteneri din străinătate, dreptul exclusiv al Ministerului Educației și Științei de a decide asupra accesului cetățenilor Republicii Moldova la învățămîntul universitar peste hotare nu pot constitui temei pentru îngrădirea dreptului la învățămîntul universitar peste hotare.

Conform Constituției, învățămîntul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit (art.35 alin.(7)).

Politica educațională a statului, potrivit concepției dezvoltării învățămîntului în Republica Moldova, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr.337-XIII din 15 decembrie 1994* , se întemeiază pe principiile de bază ale învățămîntului și în special pe principiul accesibilității și adaptivității sistemului de învățămînt, care presupune că formele, conținutul, standardele instructive și structura procesului instructiv trebuie să corespundă particularităților individuale și nivelului de pregătire ale elevului. Concepția prevede,

de asemenea, că la învățămîntul superior au acces titularii diplomelor de bacalaureat. În perioada de tranziție, cît vor funcționa școlile medii de cultură generală, și absolvenții lor vor avea acces la învățămîntul superior, urmînd a fi înmatriculați pe bază de concurs, după susținerea examenelor de admitere. Absolvenților colegiului li se va elibera o diplomă de specialist inferior ce oferă titularului ei dreptul de încadrare în cîmpul muncii sau de continuare a studiilor în învățămîntul universitar.

* M.O., 1995, nr. 17-18, art. 172.

Potrivit Legii învățămîntului:

- statul asigură șanse egale de acces în instituțiile de stat de învățămînt liceal, profesional și superior, în funcție de aptitudini și capacități (art.6 alin.(2);

- actele de studii recunoscute de Ministerul Educației și Științei conferă titularului dreptul de a-și continua studiile în următorul nivel de învățămînt ori de a se încadra în funcția corespunzătoare calificării sale (art.10 alin.(3);

- învățămîntul liceal și învățămîntul mediu de cultură generală sînt elemente structurale ale învățămîntului secundar general (art.12 lit.b);

- admiterea în învățămîntul superior se face prin concurs, în baza diplomei de bacalaureat, a atestatului de studii medii sau a actului echivalent de studii, după criteriile generale stabilite de Ministerul Educației și Științei (art.25 alin.(4);

- cooperarea internațională în domeniul învățămîntului se efectuează în conformitate cu legislația Republicii Moldova (art.63 alin.(1);

- cetățenii Republicii Moldova au dreptul la studii în străinătate în baza unor acorduri interstatale și interguvernamentale sau interministeriale de colaborare, precum și în baza unor contracte individuale cu instituții de învățămînt din străinătate (art.64 alin.(1);

- școlile medii de cultură generală (de 11 ani) își vor continua activitatea pînă la sfîrșitul perioadei de tranziție la noua structură a sistemului de învățămînt; la oportunitatea păstrării școlilor medii de cultură generală se va reveni în anul 2005; în perioada de tranziție, absolvenții școlilor medii de cultură generală, ai școlilor medii tehnico-profesionale și ai tehnicurilor au acces la învățămîntul superior, pe bază de concurs (art.66 alin.(2) și (4).

Stipulările menționate denotă că reglementările Hotărîrii Guvernului nr.408 "Cu privire la mecanismul de admitere în învățămîntul universitar peste hotare" contravin principiilor fundamentale ale învățămîntului în Republica Moldova, prevăzute în Constituția Republicii Moldova și în actele legislative menționate.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.1 alin.(3), art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituțională Hotărîrea Guvernului nr.408 din 7 mai 1999 "Pentru modificarea Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.571 din 11 august 1995".

2. Prezenta Hotărîre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 1 iulie 1999.
nr.37